

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ČETRTEI ODDELEK

SKLEP

Pritožba št. 47523/10
GLAS-METALL TRUST REG.
proti Sloveniji

Evropsko sodišče za človekove pravice (četrti oddelek) je 12. junija 2018 kot odbor v sestavi:

Vincent A. De Gaetano, *predsednik*,
Georges Ravarani,
Marko Bošnjak, *sodnika*,

in Andrea Tamietti, *namestnik sodnega tajnika oddelka*,

ob upoštevanju zgoraj navedene pritožbe, vložene 16. julija 2010,
ob upoštevanju stališč, ki jih je predložila tožena vlada, in stališč, ki jih je v odgovor predložila družba pritožnica,
po razpravi sklenilo:

DEJSTVA

1. Glas-Metall Trust Reg. ("družba pritožnica") je zasebno podjetje, registrirano v Lihtenštajnu. Družbo pritožnico je pred Sodiščem zastopal M. Šipec, odvetnik iz Ljubljane.

2. Slovensko vlado (v nadaljnjem besedilu: vlada) je zastopala B. Jovin Hrastnik, državna pravobranilka.

3. Lihtenštajnska vlada, ki je v skladu s točko a 44. člena Poslovnika Sodišča prejela kopijo pritožbe, je v dopisu z dne 21. februarja 2017 Sodišče obvestila, da v skladu s prvim odstavkom 36. člena konvencije ne namerava uveljaviti pravice do posredovanja v postopku.

A. Okoliščine zadeve

4. V nadaljevanju so povzeta dejstva v zadevi, kot so jih predložile stranke.

5. Zdi se, da je bila družba pritožnica kot stranka udeležena v več sklopih civilnih postopkov proti Socialistični federativni republiki Jugoslaviji (v nadaljnjem besedilu: SFRJ) v zvezi z odškodnino, ki izhaja iz domnevnega nezakonitega odvzema blaga s strani Zveznega carinskega inšpektorata.

6. Leta 1974 je Zvezni carinski inšpektorat odvil blago, ki ga je družba pritožnica dobavila v Luko Koper, podjetje v državni lasti in locirano v takratni Socialistični republiki Sloveniji, ki je bila del SFRJ. Zatem je družba pritožnica pred Temeljnimi sodiščem v Kopru zahtevala odškodnino za škodo, ki je nastala zaradi zgoraj navedenega odvzema njenega blaga.

7. Temeljno sodišče v Kopru je 9. aprila 1991 delno ugodilo odškodninski tožbi družbe pritožnice in toženi stranki SFRJ naložilo, da mora plačati 1.426.910 švicarskih frankov (CHF) in 795.000 italijanskih lir (ITL), skupaj z znatnim zneskom obresti, kot nadomestilo za premoženjsko škodo in izgubo dobička, ki jo je imela družba pritožnica.

8. Obe stranki sta se proti tej sodbi pritožili.

9. 25. junija 1991 je Socialistična republika Slovenija razglasila svojo samostojnost in postala Republika Slovenija (v nadaljnjem besedilu: Slovenija). Tega dne je Državni zbor sprejel več dokumentov, ki Sloveniji omogočajo prevzem oblasti na njenem ozemlju, vključno s Temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: temeljna listina) in ustavnim zakonom za izvedbo temeljne listine.

10. 27. februarja 1992 je Višje sodišče v Kopru delno potrdilo sodbo Temeljnega sodišča v Kopru. Dovolilo je zahtevek družbe pritožnice za znesek v višini 776.661 CHF. Ta del zahtevka je postal pravnomočen in izvršljiv. Preostali del zahtevka je bil vrnjen prvostopenjskemu sodišču. Ta del zahtevka je bil pozneje zavrnjen.

11. SFRJ je vložila revizijo glede zneska 776.661 CHF, za katerega ji je bilo naloženo, da ga mora plačati družbi pritožnici.

12. 27. januarja 1993 je vrhovno sodišče zavrnilo revizijo, ki jo je vložila SFRJ. Poudarilo je, da je bila SFRJ v skladu s pravili, ki so veljala v času odvzema, odgovorna za škodo, ki je nastala zaradi dejanj njenih uradnikov in uslužbencev, zaposlenih v Zveznem carinskem inšpektoratu.

13. Družba pritožnica, ki jo je zastopal odvetnik, je 3. oktobra 2001 vložila predlog za izvršbo glede zneska v višini 776.661 CHF pri Okrajnem sodišču v Ljubljani proti tedanji Zvezni republiki Jugoslaviji (federacija, ki je bila ustanovljena med Srbijo in Črno goro – v nadaljnjem besedilu: ZRJ) in Sloveniji.

14. 22. novembra 2002 je Okrajno sodišče v Ljubljani zavrnilo predlog za izvršbo družbe pritožnice kot nesprejemljiv, z utemeljitvijo, da ni predložila veljavnega dokumenta, ki dovoljuje izvršbo. Družba pritožnica se je pritožila.

15. 12. februarja 2003 je Višje sodišče v Ljubljani ugodilo pritožbi družbe pritožnice in navedlo, da je bila prvostopenjska sodba pravnomočna in izvršljiva v višini zneska zahtevka, ki ga je uveljavljala družba pritožnica. Poleg tega je ugotovilo, da se je zahtevek uveljavljal proti ZRJ in Sloveniji,

subjektoma, ki v sodbi nista bila navedena kot dolžnika. Taki položaji so se urejali v skladu s 24. členom Zakona o izvršbi in zavarovanju (glej 27. odstavek spodaj – v nadaljnjem besedilu: zakon o izvršbi). Sodišče je poudarilo, da se je Slovenija v ustavnem zakonu o uresničevanju temeljne listine (glej 9. odstavek zgoraj) zavezala, da bo prevzela delež dolga republik nekdanje SFRJ, ki se nanaša na Slovenijo na podlagi sporazuma z drugimi nekdanjimi jugoslovanskimi republikami. Sodišče je tudi menilo, da je treba najprej ugotoviti, ali naj se zahtevek družbe pritožnice reši v okviru postopka nasledstva.

16. 3. aprila 2003 je Okrajno sodišče v Ljubljani prekinilo izvršilni postopek in ugotovilo, da bi bilo treba zahtevek družbe pritožnice reševati v okviru nasledstva nekdanje SFRJ. Družba pritožnica se je pritožila proti tej odločitvi.

17. 15. aprila 2004 je Višje sodišče v Ljubljani pritožbi delno ugodilo. Izrazilo je stališče, da bi bil postopek lahko prekinjen le glede na Slovenijo, in ne v povezavi z ZRJ. Sodišču prve stopnje je tudi odredilo, da sprejme odločitev glede predloga za izvršbo proti Sloveniji.

18. 12. februarja 2007 je družba pritožnica umaknila predlog za izvršbo, kolikor je bil vložen proti ZRJ.

19. 9. aprila 2008 je Okrajno sodišče v Ljubljani pozvalo družbo pritožnico, da v petnajstih dneh predloži dokument, ki ga je potrdil javni organ in ki dokazuje, da je bila odgovornost za plačilo zahtevka prenesena na Slovenijo.

20. Družba pritožnica je na zahtevo odgovorila 14. aprila 2008 in navedla, da je bil po njenem mnenju prenos odgovornosti potrjen s temeljno listino in ustavnim zakonom o izvajanju temeljne listine (glej 9. odstavek zgoraj). Predložila je tudi predhodno sodbo, v kateri je višje sodišče v drugem primeru izrazilo stališče, da bi morala biti Slovenija odgovorna za škodo, nastalo na njenem ozemlju, ki so jo povzročili organi nekdanje SFRJ.

21. 6. maja 2008 je Okrajno sodišče v Ljubljani zaključilo postopek v zvezi z ZRJ in zavrnilo predlog za izvršbo proti Sloveniji. Okrajno sodišče je menilo, da vprašanje prenosa zahtevka družbe pritožnice na države naslednice SFRJ še ni bilo rešeno in da družba pritožnica ni dokazala, da je bila odgovornost za plačilo njenega zahtevka prenesena na Slovenijo. Po njegovem mnenju bi to lahko storila s pridobitvijo uradnega dokumenta pri javni agenciji za nasledstvo, ki bi potrjeval, da je bila odgovornost za plačilo zahtevka dejansko prenesena na Slovenijo.

22. 19. maja 2008 se je družba pritožnica pritožila proti tej odločitvi in navedla, da je po njenem mnenju prenos odgovornosti že bil potrjen z ustavnim zakonom za izvedbo temeljne listine (glej 9. odstavek zgoraj) in se zato ne bi smel obravnavati kot nasledstvena zadeva.

23. 17. decembra 2008 je Višje sodišče v Ljubljani zavrnilo pritožbo družbe pritožnice in se pri tem strinjalo s prvostopenjskim sodiščem.

24. Družba pritožnica je proti odločitvi višjega sodišča vložila ustavno pritožbo. Od vrhovnega državnega tožilstva je tudi zahtevala, da vloži zahtevo za varstvo zakonitosti (izredno pravno sredstvo) pri vrhovnem sodišču.

25. 5. maja 2009 je generalni državni tožilec zavrnil zahtevo družbe pritožnice. Zato je družba pritožnica proti zavrnitvi njene zahteve vložila novo ustavno pritožbo.

26. 15. januarja 2010 je ustavno sodišče zavrglo ustavno pritožbo družbe pritožnice proti pismu vrhovnega državnega tožilstva, ki je njeno zahtevo zavrnilo (glej 25. odstavek zgoraj). Kar zadeva vsebino sodnih odločb, je ustavno sodišče zavrnilo obravnavo pritožbe družbe pritožnice, z navedbo, da zatrtjevanih kršitev njenih ustavno zagotovljenih pravic ni bilo.

B. Upoštevana domača zakonodaja

27. Zakon o izvršbi in zavarovanju, ki je tedaj veljal (Uradni list RS, št. 51/98, s spremembami), je določal pravila o izvršilnem postopku. 24. člen je navajal, da je sodišče lahko dovolilo izvršbo proti osebi, ki v izvršilnem naslovu ni imenovana kot dolžnik, če je upnik z uradnim ali zakonsko potrjenim dokumentom dokazal, da je bila terjatev prenesena ali je kako drugače prešla na to osebo. Če to ni bilo mogoče, je upnik lahko dokazal, da je bil zahtevek prenesen s predložitvijo pravnomočne sodne odločbe, izdane v pravnem postopku.

PRITOŽBE

28. Družba pritožnica se je pritožila, da je domnevna samovoljna zavrnitev domačih sodišč, da bi uveljavila svoj zahtevek proti Sloveniji, pomenila kršitev njenih pravic po 6. členu konvencije in 1. členu protokola št. 1.

PRAVO

29. Družba pritožnica se je pritožila, ker ni mogla izvršiti pravnomočne sodbe zaradi kršitve 6. člena konvencije in 1. člena protokola št. 1.

30. Prvi odstavek 6. člena se glasi:

"Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ... pravično ... odloča ... sodišče ..."

1. člen protokola št. 1 h konvenciji se glasi:

"Vsaka fizična ali pravna oseba ima pravico do mirnega uživanja svojega premoženja. Nikomur ne sme biti lastnina odvzeta, razen če je to v javnem interesu v skladu s pogoji, ki jih določa zakon, in ob spoštovanju splošnih načel mednarodnega prava.

Te določbe pa nikakor ne omejujejo pravice držav, da uveljavijo zakone, za katere menijo, da so potrebni za nadzor nad uporabo premoženja v skladu s splošnim interesom ali za zagotovitev plačila davkov, drugih prispevkov ali denarnih kazni."

A. Navedbe strank

31. Vlada je trdila, da v izvršilnem postopku ni bilo mogoče rešiti vprašanj, kot so spori o tem, ali je zahtevek prešel na drugo osebo. Družba pritožnica je izvršilni postopek začela več kot devet let po tem, ko je zahtevek postal pravnomočen in izvršljiv, kar je bilo le malo pred zastaranjem. Razen tega, da je proti Sloveniji začela izvršilni postopek zaradi terjatve, ki je bila naslovljena na tretjo osebo, je družba pritožnica v tem obdobju ostala pasivna. Čeprav se je zavedala, da SFRJ ne obstaja več, ni začela postopka za pridobitev ugotovitvene sodbe, ki bi dokazovala, da je zahtevek prešel na Slovenijo. Vlada je tudi poudarila, da bi družba pritožnica to lahko storila sama, kot je to dopuščal zakon (glej 27. odstavek zgoraj), in predložila več primerov sodne prakse, iz katerih izhaja, da se pravno nasledstvo lahko ugotovi v pravnem postopku. Zato družba pritožnica po mnenju vlade ni izčrpala razpoložljivih notranjepravnih sredstev.

32. Družba pritožnica je trdila, da je bilo vprašanje nasledstva Slovenije urejeno s temeljno listino in ustavnim zakonom o izvajanju temeljne listine (glej 9. odstavek zgoraj). V zvezi s tem in v zvezi z vprašanjem prenosa zahtevka v postopku pred Temeljnimi sodiščem v Kopru bi predložila svoja stališča, če bi to lahko storila. Družba pritožnica je poudarila, da je Okrajno sodišče v Ljubljani glede dokazovanja nasledstva zahtevalo predložitev dokazov, za katere je samo vedelo, da jih ni bilo mogoče pridobiti: od družbe pritožnice tudi ni zahtevalo, da v zvezi s tem predloži sodno odločbo (glej 21. odstavek zgoraj).

B. Presoja Sodišča

33. Sodišče poudarja, da prvi odstavek 35. člena konvencije določa pravilo o izčrpanju notranjepravnih sredstev, katerega namen je državam pogodbenicam zagotoviti možnost, da preprečijo ali odpravijo zatrjevane kršitve, preden se te trditve predložijo Sodišču. Pravilo temelji na domnevi, izraženi v 13. členu – s katerim je tesno povezana –, da je v zvezi z zatrjevano kršitvijo pravic posameznika iz konvencije na voljo učinkovito notranjepravno sredstvo. Tako je to pravilo pomemben vidik načela, da je s konvencijo vzpostavljeni sistem zaščite podrejen domačim sistemom varovanja človekovih pravic (glej *Brincat in drugi proti Malti*, št. 60908/11 in 4 druge, 55. odstavek, 24. julij 2014). Sodišče je tudi presodilo, da samo

obstoj dvoma o pričakovanem uspehu posameznega pravnega sredstva, ki ni očitno neučinkovito, ni utemeljen razlog za neizčrpanje notranjepravnih sredstev (glej *Akdivar in drugi proti Turčiji*, 16. september 1996, 71. odstavek; *Poročila o sodbah in sklepih* 1996-IV).

34. Glede obravnavane zadeve Sodišče ugotavlja, da je družba pritožnica poskušala izvršiti pravnomočno sodbo, izdano proti SFRJ. Njen predlog za izvršbo je bil usmerjen proti Sloveniji, med izvršilnim postopkom pa se je postavilo vprašanje glede odgovornosti Slovenije za zadevni dolg SFRJ. Predlog za izvršbo družbe pritožnice je bil dokončno zavrnjen, ker ji ni uspelo dokazati, da je bil dolg prenesen na Slovenijo.

35. Sodišče v zvezi s tem ugotavlja, da je imel upnik v skladu z notranjim pravom v primerih, ko je nameraval začeti izvršilni postopek proti osebi, ki ni bila imenovana za dolžnika v izvršilnem naslovu, na voljo dve možnosti, da dokaže, da je bil dolg prenesen na stranko, navedeno v predlogu za izvršbo. Prvič, to bi lahko storil s predložitvijo uradnega ali zakonsko potrjenega dokumenta, ki dokazuje tak prenos. Drugič, če to ne bi bilo mogoče, bi upnik lahko dokazal, da je bil zahtevek prenesen, s predložitvijo pravnomočne sodne odločbe, izdane v (ločenem) pravnem postopku (glej 27. odstavek zgoraj). Sodišče poleg tega ugotavlja, da sodna praksa, ki jo je predložila vlada, jasno kaže, da so upniki drugo možnost v praksi uspešno uporabili v podobnih položajih kot pri družbi pritožnici (glej 31. odstavek zgoraj) in da ta ni trdila drugače (glej 32. odstavek zgoraj).

36. Res je, da se je odločitev Okrajnega sodišča v Ljubljani, ko je zavrnilo predlog za izvršbo družbe pritožnice, nanašala na prvo možnost, ki jo je zagotavljal navedeni zakon, zlasti na možnost, da od javne agencije za nasledstvo pridobi uradni dokument, ki potrjuje odgovornost Slovenije za plačilo zadevnega dolga (glej 21. odstavek zgoraj). Vendar pa, če bi družba pritožnica, ki jo je zastopal odvetnik po njeni lastni izbiri (glej 13. odstavek zgoraj), menila, da takega dokumenta ni mogoče pridobiti, bi lahko začela pravdni postopek za pridobitev sodne odločbe o rešitvi vprašanja prenosa dolga od SFRJ na Slovenijo. Namesto tega se je družba pritožnica v izvršilnem postopku le sklicevala na svojo razlago temeljne listine in ustavnega zakona za izvedbo temeljne listine ter na stališče, ki ga je izrazilo višje sodišče v drugi zadevi (glej 20. odstavek zgoraj).

37. Glede na navedeno Sodišče meni, da je treba pritožbo zavrniti na podlagi prvega in četrtega odstavka 35. člena konvencije, ker niso bila izčrpana notranjepravna sredstva.

Iz teh razlogov Sodišče soglasno

*razglaš*a, da je pritožba nesprejemljiva.

Sestavljeno v angleškem jeziku in poslano v pisni obliki 5. julija 2018.